

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutého rozhodnutia vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovatelia vystupovali v napadnutom konaní ako žalobcovia, ktorí sa žalobou domáhali určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva ich spoločného predka [REDACTED], zomrelom 14. 4. 1980. Okresný súd žalobe vyhovel rozsudkom z 19. marca 2019 a priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 1 Co 224/2019 z 30. septembra 2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Okresný súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej rozhodol o výške trov uznesením vydaným vyššou súdnou úradníčkou z 18. októbra 2022 tak, že žalovaného zaviazal na náhradu trov konania v sume 135 839,17 eur. Na základe sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o výške trov rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že zmenil uznesenie vydané vyššou súdnou úradníčkou a žalovanú zaviazal nahradiť sťažovateľom sumu 2 619,62 eur.

3. Z obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že okresný súd zmenil výrok o náhrade trov konania z toho dôvodu, že podľa jeho názoru predmet konania nebol oceniteľný v peniazoch, pretože sťažovatelia sa návrhom domáhali určenia, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po nebohom, čiže určenia právneho vzťahu poručiteľa k nehnuteľnosti, a nie určenia vlastníckeho práva sťažovateľov k nehnuteľnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia v sťažnosti vyslovujú nesúhlas a argumentujú v prospech porušenia svojich práv napadnutým uznesením okresného súdu, pričom odôvodnenie a závery okresného súdu považujú za arbitrárne a nedostatočné. Svojím obsahom ide o totožnú argumentáciu, ktorú uplatnili už v priebehu rozhodovania o výške trov konania pred okresným súdom. Jej podstatou je názor, že okresný súd mal vychádzať pri určení náhrady trov z hodnoty nehnuteľnosti, ku ktorej sa určovalo vlastnícke právo v predmetnom konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie, či okresný súd dal dostatočné a ústavne konformné odpovede na relevantné otázky súvisiace s predmetom ochrany, ako aj na tam uplatnenú argumentáciu.

6. Ústavný súd po preskúmaní veci, vychádzajúc z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, považuje riešenie a výsledok rozhodovania o výške trov konania v napadnutej veci za spravodlivý, pričom na rozdiel od sťažovateľov považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu za dostatočné, argumentačne konzistentné, rešpektujúce na vec dopadajúcu právnu úpravu a judikatúru v kontexte samotného obsahu predmetu konania pred všeobecným súdom.

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie:

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania aplikoval nesprávnu právnu normu, pretože v jej veci išlo o konanie, ktorého predmet bol ocniteľný peniazmi, a teda opodstatňoval použitie § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení (ďalej len „vyhláška“).

8. Ústavný súd v súlade so svojou stabilnou judikatúrou v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

9. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom zaručených práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (aj vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne (porovnaj m. m. IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, IV. ÚS 583/2018). To však ale neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepätého formalizmu) či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia.

10. V súvislosti s vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné zvýrazniť, že vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha civilný proces, ocniteľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy tomu tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Zásadný význam má otázka, ktoré z dvoch možných ustanovení vyhlášky pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta aplikovať v konkrétnej veci.

11. Ústavný súd si je vedomý toho, že rozhodovanie všeobecných súdov v otázke ocniteľnosti predmetu sporu pre účely výpočtu trov právneho zastúpenia je pestré a všeobecné súdy podobné situácie posudzujú rozdielne, zvlášť pokiaľ ide o určovacie žaloby. Za peniazmi ocniteľný predmet konania sú považované spory, v ktorých ide o určenie vlastníckeho práva k veci (II. ÚS 478/2014, I. ÚS 119/2012). Naopak, za peniazmi neocniteľný predmet konania sa považujú napríklad konania o určenie neplatnosti právneho úkonu (3 M Cdo 9/2009, 2 M Cdo 8/2009), konania

o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok (1 Obdo V 43/2011) alebo incidenčné konania (1 M Obdo V 17/2006, 5 Obo 48/2014, porovnaj tiež III. ÚS 534/2011).

12. Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach považoval za kľúčový aspekt pri aplikácii vyhlášky a rozhodovaní o výške trov konania vyjadrenie hodnoty veci alebo práva, o ktoré v konaní ide. V tejto súvislosti opakovane konštatoval, že vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní, resp. aký vplyv má na zmenu hmotnoprávneho postavenia účastníkov tohto konania (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020).

13. Okresný súd v okolnostiach posudzovanej veci dospel k záveru, že predmetom napadnutého konania bolo určenie vlastníckeho práva právneho predchodcu sťažovateľov ku dňu jeho smrti, preto považoval samotný predmet konania z hľadiska dopadu na sťažovateľov za nevyčísliteľný. Výsledok napadnutého konania má len nepriamy materiálny dosah na sťažovateľov, pretože až v dôsledku rozhodnutia v dedičskom konaní bude možné dospieť k záveru o materiálnom dosahu na sťažovateľov. V tejto súvislosti v napadnutom uznesení označil viaceré rozhodnutia ústavného súdu, v ktorých aplikáciu vyhlášky (konkrétne § 11 ods. 1 vyhlášky) v obdobných prípadoch posúdil ako ústavne konformnú.

14. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, konštatuje, že okresný súd v okolnostiach posudzovanej veci náležite a ústavne konformne aplikoval vyhlášku, preto dospel k záveru, že neexistuje relevantný súvis medzi namietanými právami sťažovateľov na súdnu ochranu a spravodlivý proces na jednej strane a napadnutým uznesením okresného súdu na strane druhej. Na základe uvedeného sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na ochranu vlastníctva:

15. Sťažovatelia tiež namietali, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo aj k porušeniu týchto označených práv.

16. Slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité ústavnou zakotvením základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy), implikuje v sebe podľa stabilnej rozhodovacej praxe ústavného súdu aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 a nasledujúcich ústavy (I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05, III. ÚS 260/07, PL. ÚS 6/2016, I. ÚS 395/2016, III. ÚS 109/2020). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pri rozhodovaní o porušení čl. 1 dodatkového protokolu hovorí o „inherent

procedural requirements“ (základných procesných požiadavkách) označeného ustanovenia (napr. rozsudok z 21. 5. 2002 vo veci Jokela v. Fínsko, sťažnosť č. 28856/95).

17. Napadnuté uznesenie okresného súdu sa bezprostredne dotýka práva sťažovateľov ako úspešnej strany konania na náhradu trov konania v konkrétnej výške, čo nepochybne zasahuje do ich majetkovej sféry. Keďže ale spôsob určenia výšky náhrady trov konania odzrkadľoval garancie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri časť III.1 tohto rozhodnutia, pozn.), bolo potrebné odmietnuť aj túto časť sťažnosti sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na rovnaké zaobchádzanie:

18. V neposlednom rade sťažovatelia namietali, že bolo porušené ich základné právo na rovnaké zaobchádzanie napadnutým uznesením okresného súdu bez toho, aby ozrejmili, resp. vysvetlili, v čom má spočívať porušenie tohto ich práva.

19. Je nutné konštatovať, že sťažnosti v tejto časti chýba podstatná náležitosť podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, a to odôvodnenie porušenia označeného práva, ktoré vzhľadom na povahu nedostatku v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu nie je odstrániteľný doplnením sťažnosti na základe výzvy na odstránenie nedostatkov podľa § 56 ods. 3 ústavného súdu (I. ÚS 155/2019, II. ÚS 138/2019, III. ÚS 87/2019).

20. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľov odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

21. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2023

Ľuboš Szigeti
predseda senátu